

תוכן עניינים

כז	פתח דבר
1	חלק א': יחסי לקוח-עורך-דין - שכר-טרחה - כללי
1	שער א': כללי
1	פרק א': מבוא
5	פרק ב': זכותו של הלקוח להשתחרר מההסכם שכר-הטרחה שכרת עם עורך-דינו
13	פרק ג': ועדת שכר-טרחה - לשכת עורכי-הדין
15	פרק ד': הוראות הדין החולשות על קביעת שכר-הטרחה על-פי חוק לשכת עורכי-הדין והתקנות
15	1. סעיפים 81 עד 89 לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961
17	2. כללי לשכת עורכי-הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986
20	3. כללי לשכת עורכי-הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000
21	4. כללי לשכת עורכי-הדין (תעריף מקסימלי לשכר-טרחה בטיפול בתביעות לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים), התשל"ז-1977

22	5. כללי לשכת עורכי-הדין (תעריף מקסימלי בפעולות לרישום דירות מגורים), התשל"ז-1977
23	6. כללי לשכת עורכי-הדין (ייצוג בעסקאות בדירות), התשל"ז-1977
24	7. תקנות לשכת עורכי-הדין (קביעת סוגי שירותים ברישום דירות שבעדם ייקבע תעריף מקסימלי), התשל"ז-1977
25	8. כללי לשכת עורכי-הדין (ייצוג בעסקאות בדירות), התשל"ז-1977
26	9. תקנות הסניגוריה הציבורית (שכר-טרחה לסניגורים הציבוריים), התשנ"ו-1996
31	פרק ה': פרשנות כללי לשכת עורכי-הדין (התעריף המינימאלי המומלץ)
33	פרק ו': הפרת הסכם שכר-טרחה והמשך ייצוג
35	פרק ז': עורך-דין שני שמקבל ייצוג
35	1. הנתבעות שבחרו לעבור לעורך-דין אחר תחת טיפולו של התובע ומכאן שסעיף 7 להסכם חל ועל הנתבעות לשאת בתוצאות
38	2. שני עורכי-דין שייצגו לקוח, תבעו ממנו את שכר-הטרחה לאחר שכבר ניתן פסק-דין בעניין זה - התביעה נדחתה
39	3. הפסקת ייצוג בתיק פלילי ותשלום שכר-טרחה
45	פרק ח': גביית שכר-טרחה מופרז
47	שער ב': חיסיון הסכם שכר-טרחה
47	1. חיסיון עורך-דין-לקוח - כללי

48	2. עקרונות יסוד בסוגיית חיסיון עורך-הדין
54	3. חיסיון הסכמי שכר-טרחה ומסמכים הקשורים לשכר-הטרחה
54	3.1 חשבונות אינן חוסות תחת חיסיון עורך-דין-לקוח
55	3.2 היעדר קשר ל"נשוא השירות" - אין תחולה לחיסיון
	3.3 שימוש במסמכים להגנתו של עורך-הדין אינו תחת עול
59	החיסיון

61 חלק ב': הסכם שכר-טרחה בכתב

61	שער א': עריכת הסכם בכתב - הרצוי והמצוי
61	פרק א': "עורכי-הדין (וגם הלקוחות), היזהרו באי-הסכמיכם"

	פרק ב': החובה והאחריות לעריכת הסכם שכר-טרחה בכתב מונחת
67	לפתחו של עורך-הדין
67	1. כללי
	2. האחריות לעריכת הסכם שכר-טרחה מוטלת, בראש ובראשונה, על
	שכמו של עורך-הדין, ומחדלו בעניין זה אף כי אינו שולל ממנו את
67	עצם הזכאות לשכר ראוי, הרי עשוי הוא לבוא בחשבון גובה השכר
	3. משנמנע עורך-הדין מעריכת הסכם שכר-טרחה בכתב יש לזקוף כל
	עמימות או אי-בהירות בעניין הסכם שכר-הטרחה - לחובתו של
69	עורך-הדין
	4. החובה להסדיר מראש את נושא שכר-הטרחה מוטלת על עורך-
70	הדין ולא על הלקוח וראוי שהסדר כזה יועלה על הכתב
75	פרק ג': הסכם שכר-טרחה מותנה

75	1. מהותו של "הסכם מותנה"
	2. הסכם תלוי תוצאה - עילתה של הפסקת ההתקשרות על-ידי
77	הלקוח, בעיתוי ובאופן בו הסתיימו היחסים המשפטיים ותום-הלב
	3. סירוב להגשת עתירה יש ותחייב בכל זאת תשלום שכר-הטרחה או
	חלקו משנקבע שכר-טרחתו של התובע באחוזים מתוך התוצאה
	הסופית, יכול וצריך היה הנתבע לצפות, כי סירובו להגיש את
	העתירה לבג"צ, לאחר שכבר הוכנה, תסב לתובע נזק ותשלול ממנו,
	את אפשרות קבלתו של שכר-הטרחה הנגזר ממנה - התביעה
81	התקבלה בחלקה
82	4. שכר-טרחה מותנה ופטירת עורך-הדין שטיפל בתביעה
83	5. שכר מותנה בגובה של 25% מכספים שיתקבלו - דחיית התביעה
85	פרק ד': חשיבות הגדרת מהות הטיפול בניסוח הסכם שכר-הטרחה
89	שער ב': פרשנות הסכם שכר-הטרחה
89	פרק א': עקרונות הפרשנות - כללי
	פרק ב': פרשנות חוזה בגין שכר-טרחה -התערבות בית-המשפט
99	של ערעור
103	פרק ג': אי-בהירות ההסכם פועלת לרעת עורך-הדין
107	שער ג': תביעות בגין שכר-טרחת עורך-הדין נגד הלקוח
107	פרק א': מבוא

109	פרק ב': שכר-טרחה שהוגדר כהשתתפות בשכר-טרחת הקבלן
111	פרק ג': תביעת בונוס בשיעור 10% בנוסף לשכר-הטרחה שסוכם
113	פרק ד': דוגמאות ותקדימים
	1. תביעת שכר-טרחה הנגזר מהפחתת חובם של המבקשים מ"סכום החוב המופיע בספרי הבנק"
113	2. מהות השירות שניתן על-ידי עורך-הדין. שאלת תוקפו של ההסכם שנחתם בין הצדדים והשאלה עבור איזה שירותים אמור להשתלם הסכום שנקבע
115	3. לשונו הברורה של ההסכם היא הקובעת
118	4. הסכם שכר-הטרחה אינו כולל הוראה מפורשת באשר לגביית שכר-טרחה מתוך ההוצאות שיפסקו במסגרת פסק-הדין
122	5. בין אם שכר-הטרחה נתבע מכוח העילה ההסכמית ובין אם הוא נתבע מכוח העילה החלופית של שכר ראוי, המועד הקובע לענייננו הוא מועד מכירת יחידות הדיור
124	6. לא ניתן להותיר את קביעתו של בית-משפט קמא על כנה ולפיה בכל הטיפולים המשפטיים מדובר ביעוץ למערערים באופן אישי
125	7. בית-המשפט קיבל טענת עורך-הדין לפיה שכר-טרחתו יהא בשיעור 20% מהמס הנחסך
131	8. תובעת שלא הביאה ראיות בדבר מספר שעות העבודה להן נדרשה - תידחה תביעתה
135	9. אין לסתור מסמך בכתב על-ידי טענות שבעל-פה
138	10. מכתבו של הנתבע מהווה הודאה מפורשת מטעמו, בכך שהתובע המשיך לייצגו ולטפל בענייניו
141	

143	11. להיעדר החתימה בשולי הפסקה השניה של סעיף 2 להסכם יש משמעות של אי-אישור פסקה זו, אשר נוספה להסכם בכתב ידו של התובע
144	12. היקף השירות שניתן - מחלוקת באשר להיקף השירות - התביעה התקבלה
146	13. בית-המשפט קיבל את פרשנות הנתבע ולפיה זכותה של התובעת לשכר-טרחה מתבססת על תשלומים שקיבלה אומגה בפועל ולא על תשלומים אשר נחסכו - התביעה נדחתה
147	14. הסכם ריטיינר - התביעה התקבלה
150	15. התובעת לא הרימה את נטל ההוכחה שהוטל עליה להוכיח כי הוסכם בין הצדדים על שכר-טרחת עורך-דין שיחושב לפי תעריף שעתה - התביעה נדחתה
152	16. בקשה לסילוק תביעה, שהוגשה בגין הפרת הסכם שכר-טרחת עורך-דין, על-הסף - הבקשה התקבלה בחלקה
153	17. התובעת הפכה ל"נטל" עבור הנתבעים, שהחליטו להימנע מלשלם את שכר-טרחתה של התובעת, למרות הסכם שכר-הטרחה בין הצדדים - 41,800 ש"ח - התביעה התקבלה
154	18. התובע לא טען לזכאות לתשלום מלוא שכר-הטרחה המוסכם, אלא לשכר ראוי - 5,922 ש"ח - התביעה התקבלה
156	19. הסכם שכר-הטרחה לא הסדיר באופן ברור מה שכר-הטרחה לו זכאי התובע במקרה של הפסקת ייצוג - התביעה נדחתה
159	20. הנתבע לא ייצג וממילא לא גבה שכר-טרחה מהתובעים - התביעה נדחתה

21. מתנתו של עורך-הדין לנתבעים הושלמה {התחייבות שלא לגבות שכר-טרחה}, ועל-כן, הוא לא היה זכאי לחזור בו ממנה - התביעה נדחתה
161
22. תביעת יורשיו של עורך-דין, ליתרת שכר-טרחה המגיע להם, על-פי הסכם שנחתם בין עורך-הדין לבין הנתבע - התביעה התקבלה
162
23. התובע הגיש תביעה כנגד הנתבעים, שלא שילמו לו שכר-טרחה עבור עבודתו - 379,237 ש"ח - התביעה התקבלה בחלקה
163
24. הנתבעת שילמה לתובעת רק חלק מהסכומים שהתחייבה לשלם וזאת בניגוד להסכם שכר-טרחה שנחתם - 7,750 ש"ח - התביעה התקבלה
164
25. אמנם התובע השתהה כ- 5 שנים לפני דרישת שכר-טרחתו, ושיהוי זה תמוה הוא. מאידך, בניגוד להתיישנות, שיהוי לבדו אינו עילה לדחיית תביעה - התביעה התקבלה
166
26. הנתבע הודיע על הפסקת הייצוג על-ידי התובעת, ולא שילם את שכר-טרחת העורך-דין שנקבע בין הצדדים - התביעה התקבלה בחלקה
168
27. הנתבע קיבל לידיו את הסכם שכר-הטרחה, ויכול היה לבדוק ולעיין במסמך ולדעת את פרטי הסיכום שנעשה עם עורך-הדין, בעת ההתקשרות - התביעה התקבלה
169
28. התובעת טענה, כי הנתבעים סירבו לשלם את יתרת התמורה לה התחייבו, בחוסר תום-לב ובכפיות טובה, לאחר שקיבלו ייצוג משפטי מלא - התביעה התקבלה
171
29. התובע טען, כי הנתבע גבה ממנו שכר-טרחה שלא כדין ובניגוד למוסכם בין הצדדים בהסכם שכר-הטרחה - התביעה נדחתה ברובה
172

	30. תביעה ותביעה שכנגד שעניינם הסכם שכר-טרחה שנחתם בין הצדדים - התביעות נדחו	174
	31. הנתבע היה לקוח של התובעים, קיבל מהם שירות משפטי ולא שילם את מלוא התמורה המגיעה בגינו - התביעה התקבלה	176
	32. התובע טען, כי הוא זכאי לקבל שכר-טרחה, בהתאם להסכם שכר-הטרחה, לאחר שהנתבעת בחרה להפסיק את ייצוגו - התביעה התקבלה	177
	33. לאחר תשלום שכר-הטרחה, הוסיף משרד עורכי-הדין להעניק לנתבעת שירותים משפטיים שונים, שבגינם נוצר חוב חדש - התביעה התקבלה בחלקה	179
	34. הסכם שכר-הטרחה כלל שני מצבים בהם התובעים זכאים לשכר-רחה - התביעה נדחתה	182
	35. התנגדות לביצוע שטר שהוגש בשל אי-תשלום שכר-טרחה - ההתנגדות נדחתה	183
	36. התביעה התבססה על ארבעה הסכמי שכר-טרחה - חזקה על אדם החותם על מסמך, כי קרא את תוכנו והבינו - התביעה התקבלה	184
	37. התובע לא הניח כל תשתית עובדתית לנתונים העומדים בבסיס סכום התביעה ולא הראה כל תחשיב מתמטי סביר והגיוני לתביעתו - התביעה נדחתה	185
	38. להבדיל מחברה בע"מ, לא חל על השותפות הכלל של האישיות המשפטית הנפרדת כגוף משפטי הנפרד מחבריו ולפיכך, זכאי השותף לתבוע את זכותה של השותפות בעצמו לשכר-טרחה - התביעה התקבלה	186
	39. מתוכן ההתחייבות עלה בבירור, שהנתבעת חתמה על מסמך בו התחייבה לשלם שכר-טרחה - התביעה התקבלה בחלקה	188

40.	בחלק מהליכים בהם ייצג התובע את הנתבעים, לא הוכח קיומו של הסכם - התביעה התקבלה בחלקה	189
41.	הנתבעים טענו, כי התובע כמעט ולא טיפל בעניינם וגם המשא-ומתן שניהל, לא צלח והתובע התרשל בטיפול בעניינם - התביעה נדחתה	192
42.	הנתבעת לא היתה צריכה לשאת, אלא בחלקה היחסי בשכר-הטרחה הכולל, שהתובע צפוי לקבל מכלל התלמידות שייצג - התביעה נדחתה ברובה	194
43.	הצדדים היו חלוקים בעיקרם, בסוגיות הקשורות לאופן חישוב שכר-הטרחה, שנקבע בהסכם בין הצדדים - התביעה התקבלה	199
44.	תביעה בגין הסכם שכר-טרחה שנחתם בין שני עורכי-דין - התביעה התקבלה ברובה	201
45.	הנתבע הגיש בקשה, לסילוק התביעה שהוגשה נגדו בגין אי-תשלום שכר-טרחה, על-הסף - הבקשה נדחתה	203
46.	הנטל להוכחת היקף השירות המשפטי שניתן אם בכלל והשכר המינימאלי המקובל בגינו מוטל על התובע	205
47.	הפסקת ייצוג שלא בהסכמה - דחיית תביעה לשכר-טרחה בגין פיצוי מוסכם	205
48.	עורך-הדין היה רשאי להפסיק את הייצוג בתביעות, מבלי שהדבר יגרע מזכותו לגבות שכר-טרחה כמוסכם בהסכם שכר-הטרחה - התביעה התקבלה	207

211	חלק ג': התקשרות בהסכם בעל-פה לשכר-טרחה או התקשרות בהיעדר הסכם שכר-טרחה
211	שער א': התקשרות בהסכם בעל-פה
213	שער ב': היעדר הסכם בכתב או בעל-פה
213	פרק א': מבוא
221	פרק ב': שכר-טרחה ראוי איננו בגדר "ידיעה שיפוטית" ויש הוכיחו במומחים
225	פרק ג': היעדר הסכם שכר-טרחה ויחסי חברות
227	פרק ד': סיכום דברים בעל-פה בדבר שכר-טרחת עורך-דין מחייב
229	שער ג': שכר-טרחת עורך-דין בהיעדר הסכם
229	פרק א': מבוא
235	פרק ב': היעדרו של הסכם איננו מעיד על ייצוג ללא תמורה
239	פרק ג': דוגמאות ותקדימים
239	1. תביעת המשיבה להשבת כספים, התקבלה - הערעור נדחה - בין הצדדים לא נחתם הסכם שכר-טרחה בכתב
239	2. תביעה לשכר-טרחה - הסכם בעל-פה - התביעה התקבלה

3. במקרה הנדון, הצדדים לא ערכו הסכם שכר-טרחה בכתב. במצב זה עודות גרסאות הצדדים ביחס למה שהוסכם בעל-פה, זו מול זו -
 242 התביעה נדחתה
4. תנאיו של הסכם שכר-טרחת עורך-דין שנכרת בעל-פה
 243
5. הודאתו של הנתבע מהווים הודאת בעל-דין בעצם קבלתו של
 244 מסמך החיובים ובהסכמת הנתבע לתוכנו. הנתבע נתפש בהודאתו זו
6. בין התובע לנתבעת, לא נחתם הסכם שכר-טרחה בכתב, המסדיר
 246 את סמכויותיו של התובע לפעול בשם הנתבעת ואת השכר המגיע לו
 בגין שירותיו בעסקת המכר בה היה מעורב - התביעה נדחתה
7. בין הצדדים לא נחתם הסכם שכר-טרחה עבור הפעולות הנוספות
 248 שביצע התובע ובגין הגיש את התביעה - התביעה התקבלה בחלקה
8. התובעת נתנה את שירותיה לחברה, מבלי שהיה בידה, לאור טיב
 250 השירות ואופיו, להעריך מראש מה יהיה גובה שכר-הטרחה -
 התביעה התקבלה
9. התובע טען, כי הנתבע הפר את הסכם שכר-הטרחה ביניהם
 ולפיכך, יש לחייב את הנתבע בתשלום שכר-טרחתו - לא היה הסכם
 252 שכר-טרחה - התביעה נדחתה
10. לא נחתם הסכם שכר-טרחה בין הצדדים - שיעורו של שכר ראוי,
 אינו בגדר ידיעה שיפוטית של בית-המשפט, שיקול-דעת זה, מתבסס
 על נתונים וראיות המוצגות על-ידי התובע - התביעה התקבלה
 253 בחלקה
11. לא נערך בין הצדדים הסכם שכר-טרחה, וזאת משום שהיתה
 255 היכרות מוקדמת בין הצדדים - התביעה התקבלה
12. שכר-טרחה ראוי, עבור שירותים נוספים שהעניק עורך-דין, אשר
 256 לא היו מעוגנים בהסכם שכר-טרחה - התביעה התקבלה

259	חלק ד': פסיקת שכר ראוי בהתקיים הסכם בעל-פה או בכתב או בהיעדרו של הסכם
259	שער א': כללי
261	שער ב': השיטות לקביעת שכר ראוי
261	פרק א': קביעת השכר הראוי תלויה בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה
263	פרק ב': שכר-הטרחה יכול להיקבע על-סמך שיטות שונות
265	פרק ג': בקביעת השכר הראוי יש לקחת בחשבון גם את התוצאות של ההליך
267	פרק ד': קביעת שכר ראוי גם במקרה בו יש הסכם כתוב
269	פרק ה': הרצוי הוא כי אומדנת השכר הראוי תיעשה באמצעות מומחים
271	פרק ו': קביעת השכר הראוי לפי התעריף המינימלי של לשכת עורכי-הדין - איזון בין אינטרסים
273	פרק ז': המצוי והרצוי בקביעת השכר הראוי

277	פרק ח': דוגמאות ותקדימים
	1. בנסיבות העניין, בית-המשפט מצאה לפסוק לתובע שכר ראוי על
277	דרך של אומדנא
	2. הדרך הנאותה לקביעת שכר ראוי היא באמצעות הגשת חוות-דעת
282	מומחים
	3. טענה שלפיה מדובר בשכר גבוה מהראוי, אין מקומה בנסיבות
	שבהן נחתם שכר-טרחה מפורש הקובע שכר-טרחה בהתאם לתוצאה,
283	ולא בהתאם להיקף העבודה - התביעה התקבלה
	4. הסכם שכר-טרחה על-פי שעות עבודה - היעדר הוכחה וקביעת
285	שכר ראוי

287	חלק ה': עילות הגנה של לקוח נגד תביעת עורך- דין לשכר-טרחה
-----	---

287	שער א': עילות הגנה חוזיות מול תביעת שכר-טרחת עורך-דין
-----	--

287	פרק א': טעות והטעיה
287	1. טעות
288	2. הטעיה
	3. טענת הלקוח מתקשה בקריאה של קטעים שלמים-התביעה
289	התקבלה. יש לכבד הסכם חתום
289	4. חיוב בתשלום שכר-טרחה למרות הטעיה

293	פרק ב': כפיה או עושק
293	1. כפיה
294	2. עושק
	3. לא הוכח ניצול או עושק של התובעת כלפי הנתבע בהסכמי שכר- הטרחה, לא בראיות שהוצגו בתיק ולא מעדותו - התביעה התקבלה בחלקה
296	4. בדחותו טענת עושק בית-משפט של ערעור - בקבלו את הערעור - חייב את הלקוח בתשלום שכר ראוי לעורך-הדין
297	5. דחיית טענת עושק - לא מדובר היה בשינוי פתאומי בחייו של הנתבע שהביא ללחץ כלכלי או פסיכולוגי חמור. בית-המשפט דחה טענת עושק שהועלתה על-ידי הלקוח
299	6. בית-המשפט לא שוכנע ברמה הנדרשת, כי התקיימו נסיבות חריגות של עושק או כפיה מצד הנתבע, שיש בכוחם להביא לביטול הסכם הפשרה - התביעה נדחתה
302	
305	פרק ג': חוזה למראית עין
305	1. כללי
	2. נחתמו הסכמים - מחלוקת על כוונת הצדדים - הנטל להוכיח את הטענה כי הסכם שנכרת הינו חוזה למראית עין מוטל על הטוען טענה זו
306	
309	פרק ד': חוזה פסול
309	1. כללי
	2. התובעת טענה, כי עורך-דינה הטעה אותה ותבעה את השבת שכר- הטרחה ששילמה - התביעה נדחתה
314	

3. השבת שכר-הטרחה. בית-המשפט הורה לעורך-הדין להחזיר למשיבים את הסכומים שגבה ביתר כשכר-טרחה וזאת כדי למנוע את התעשרותו שלא כדין על חשבונם
- 316

שער ב': עילות הגנה בנזיקין נגד תביעות שכר-טרחת

עורך-דין

- פרק א': רשלנות עורך-דין כהגנה בפני תביעה לתשלום שכר-טרחה
- 319
- עקרונות כלליים**
- 319 1. העוולה
- 320 2. העוולה - גווניה ומרכיביה - מושגי יסוד
- 330 3. מה הנפקות של רשלנות עורך-הדין ביחס לשכר-הטרחה?

פרק ב': רשלנות עורך-דין כהגנה בתביעת שכר-טרחה - דוגמאות

- ותקדימים**
- 333
- 333 1. דחיית תביעה נגד עורך-דין וחיוב מנגד בתשלום שכר-טרחה
- 334 2. חובת אזהרה בדבר סיכוני עסקת מקרקעין
- 336 3. התרשלנות עורך-הדין לכל אורך עסקת המקרקעין ובכל שלביה
4. חובתו המקצועית של עורך-דין כלפי לקוחו הפעלת שיקול-דעת
- 337 סביר
- 337 5. אי-רישום הערת אזהרה על-ידי עורך-דין
6. הסבר ללקוח על סיכון וקבלת הסיכון עובדה רלוונטית ומשמעותית בבחינה האם פעל עורך-הדין ברשלנות בדיקת פרטי
- 338 רישום במשרדי רישום המקרקעין

7. הימנעות עורך-דין {נאשם בהליך משמעותי} מלרשום הערת
 אזהרה לטובת הרוכשים במשך מספר שנים כה רב מהווה מחדל
 340 חמור; זיכוי עורך-דין מעבירת אי-רישום הזכויות על-שם הרוכשים
 342 8. אי-רישום הערת אזהרה על-שם הקונים במשך 9 שנים
 343 9. אי-רישום הערת אזהרה במשך 36 מיום חתימת הסכם המכר
 344 10. רשלנות כעבירת משמעת
 11. גם אם המתלוננים לא ביקשו מפורשות כי עורך-הדין ירשום
 עבורם הערת אזהרה לטובתם, חובה היתה עליו, לכל הפחות, ליידע
 345 את לקוחותיו בדבר חשיבות רישום הערת אזהרה
 12. על עורך-הדין היה לדעת כי ייתכן ותתעורר בעיה ברישום הערת
 האזהרה כפי שהבטיח למתלוננות משום שאותו נכס שועבד לבנק
 ללא הגבלה בסכום, ואין די בידיעתו כי שווי החוב לבנק היה נמוך
 346 משווי הנכס, כדי לסמוך על-כך שניתן יהיה לרשום הערת אזהרה
 13. חבות עורך-דין לרישום הבית המשותף; הזכות לפיצויים בגין
 הפרת החיוב לטובת האדם השלישי, כמוה כזכות לאכיפה ולביטול,
 349 מוקנים בד-בבד למוטב ולנושה
 351 14. תרמית - התחזות - רשלנות עורך-דין
 15. תביעה כספית, בטענה לרשלנות מקצועית של עורך-דין, ומנגד
 353 תביעת עורך-דין, לתשלום שכר-טרחתו - התביעות נדחו
 16. הנתבעים טענו, כי התובע כמעט ולא טיפל בעניינם וגם המשא-
 ומתן שניהל, לא צלח והתובע התרשל בטיפול בעניינם - התביעה
 355 נדחתה

שער ג': עילות הגנה ותביעות שכנגד שונות נגד תביעת

359

שכר-טרחת עורך-דין

359

פרק א': השבת שכר-טרחה עקב ביטול נשוא ההתקשרות

1. האם עורך-דין שייצג קבלן בעסקת מקרקעין למכירת דירה בבית משותף חייב להחזיר לרוכש דירה את שכר-הטרחה או חלקו, במקרה

359

בו עסקת המכר של הדירה בוטלה?

360

2. קבלת תביעה להשבת שכר-טרחה - הערעור נדחה

3. דחיית תביעה להשבת שכר-טרחת עורך-דין. התובע לא נהג בתום-

לב ובדרך מקובלת משניסה להתחמק מלשלם את מלוא שכר-הטרחה

362

- התביעה נדחתה

364

4. תביעת השבה על סכומי שכר-טרחה ששולמו ביתר

5. השבת שכר-טרחה עקב הפרת חובת תום-הלב ורשלנות - התביעה

364

התקבלה בחלקה

פרק ב': ביטול התקשרות עם עורך-דין - הפסקת ייצוג - תשלום

369

שכר-טרחה

369

1. כללי

2. כדי להביא את החוזה עם עורך-הדין לכלל סיום בדרך מקובלת

ובתום-לב, על הלקוח להצביע על "סיבה מספקת" לכך, שקיומה

370

עומד במבחנים של יושר והגינות

3. שכר-הטרחה הסביר, לאחר ביטול הסכם ייצוג באופן חד-צדדי

375

מצד הלקוח - התביעה התקבלה

	פרק ג': אי-השלמת פעולות על-ידי עורך-הדין והפחתת שכר-טרחה
379	1. משעה שעורך-הדין לא השלים את כל הפעולות כמתוכנן, וחלק מהפעולות בוצעו על-ידי באי-כוחם החדשים של המערערים - האיזון הראוי וההוגן הוא הפחתת שכר-הטרחה שסוכם
379	2. התובע לא השלים את ביצוע המלאכה שלשמה נשכרו שירותיו ולא עמד בנטל להוכיח את עצם זכאותו לשכר-טרחה וזאת על-אף הסכם שכר-הטרחה שנחתם בין הצדדים - התביעה נדחתה
383	3. התובע לא ביצע את מה שנקבע בין הצדדים בהסכם שכר-הטרחה - התביעה נדחתה
385	4. הנתבעת החליטה להפסיק את הייצוג שניתן לה, לאחר שהגיעה להסדר חיצוני וסירבה לשלם שכר-טרחת עורך-דין - התביעה התקבלה בחלקה
387	
	פרק ד': התיישנות זכותו של עורך-דין לקבלת שכר-טרחה
391	1. התיישנות זכותו של המשיב לקבלת שכר-טרחה על-פי כתבי ההתחייבות ולחלופין, זכותו ל"שכר ראוי" מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט
391	2. בקשה לסילוק על-הסף מחמת התיישנות תביעת שכר-טרחה - הבקשה התקבלה
392	3. פירוש הסכם שכר-טרחה - בהסכם שכר-הטרחה צויין, כי הוא תקף גם בקשר לבקשות הביניים - התיישנות - התביעה התקבלה
394	

397	פרק ה': זכותו של לקוח להשתחרר מהסכם שכר-טרחה
	1. זכותו של הלקוח להשתחרר מהסכם שכר-טרחה כפופה לחובתו לעשות כן בתום-לב
397	2. האם עורך-הדין זכאי לשכר-טרחה ראוי כאשר טיפולו של עורך-הדין הופסק אל נוכח מותו של הלקוח
398	3. הנתבעת טענה, כי בעת חתימתה על ההסכם, לא הסבירה לה התובעת את תוכנו - התביעה התקבלה בחלקה
404	4. לאחר שנחתם הסכם שכר-טרחה בין הצדדים, התובע הגיש את התפטרותו מהתיק ומלבד עריכת טיוטת הסיכומים, לא המשיך התובע, לייצג את הנתבע - התביעה נדחתה
406	5. התובע טען, כי הנתבעים הפסיקו את ההתקשרות עימו, בשלב מתקדם, מבלי לשלם לו שכר-טרחה - התביעה התקבלה
407	6. תביעה להשבת כספי שכר-טרחת עורך-דין, ששולמו עבור פעולת רישום שלא בוצעה - בין הצדדים לא היה הסכם שכר-טרחה - התביעה התקבלה
408	
411	פרק ו': ניהול משא-ומתן ללא יידוע עורך-הדין
415	פרק ז': הסכם שכר-טרחה ברור וחד-משמעי - היעדר הטעיה
417	פרק ח': גביה מופרזת של שכר-טרחה
	פרק ט': פעולה בניגוד לאינטרס של הלקוח שוללת שכר-טרחה מוסכם
419	

423 פרק י': עמידה בנטל ההוכחה של קיומו של הסכם בעל-פה

425 פרק י"א: אי-מתן הסבר ללקוח בשפה המובנת לו - טענת "לא נעשה דבר"

429 **חלק ו': עיכוב כספים כנגד שכר-טרחה**

429 **שער א': דיני העיכבון**

429 פרק א': דיני העיכבון - כללי

433 פרק ב': מהותה של זכות עיכבון ביחסי עורך-דין-לקוח
433 1. הדין

1.1 סעיף 40 לכללי לשכת עורכי-הדין (אתיקה מקצועית),

433 התשמ"ו-1986

433 1.2 סעיף 88 חוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961

433 2. עיכוב כספים ביחסי עורך-דין לקוח

435 **שער ב': התנאים להקמתה של זכות העיכוב**

435 פרק א': זכות העיכוב מותנית בקיום חיוב כספי תקף

437 פרק ב': הגשת תביעה במועד הקבוע בדין (שלושה חודשים)

441 **שער ג': סוגיות שונות בשאלת זכות העיכוב**

441 פרק א': חוב לקוח בגין עניינים אחרים

- 443 פרק ב': עיכוב תיקים וסירוב להמציאם לכונס הנכסים
- 445 פרק ג': עיכוב מסמכים וטענת חוב שכר-טרחה
- 451 פרק ד': מערכת יחסים עכורה תשמש עילה לביסוס זכות עיכבון
- 457 פרק ה': התניית מסירת תיק מותנית בהפקדת סכום התביעה
- 461 פרק ו': השבת מסמכים
- 465 פרק ז': זכות העיכבון ותביעה לסעד הצהרתי בדבר גובה שכר-
הטרחה
- 467 פרק ח': החזקה שלא כדין של כספי פיצויים
- 469 פרק ט': גילוי מסמכים המעוכבים על-ידי עורך-דין במסגרת עיכבון
- 471 פרק י': תביעה לשכר-טרחה שקוזז מחשבון נאמנות
- 473 פרק י"א: עיכוב כספים בשל שכר-טרחה בהליך משפטי אחר
- 477 פרק י"ב: על עורך-הדין החובה להציג אסמכתאות בדבר העברת
כספי פיקדון ללקוח

- 479 **פרק י"ג: דוגמאות ותקדימים**
1. התובע עיכב תחת ידו כספים שהגיעו לנתבע, דבר, אשר שמט את הבסיס מטענת התובע, לפיה, הנתבע הוא זה אשר נותר חייב לו כספים בגין שכר-טרחה - התביעה נדחתה
- 479 2. הנתבע עיכב את כספי התובע בגין הליך משפטי אחר, משום שלא קיבל את שכר-טרחתו - זכות העיכבון העומדת לעורך-דין ביחס לזכותו לשכר-טרחה - התביעה נדחתה
- 481

485 **חלק ז': תעריפי שכר-טרחה ותביעות בעניינים שונים**

485 **שער א': תעריפי שכר-טרחה בתביעות נגד המוסד לביטוח לאומי**

485 **פרק א': הדין**

499 **פרק ב': מטרת הוראות הדין בהגבלת שכר-טרחת עורך-דין**

- 501 **פרק ג': דוגמאות ותקדימים**
1. הסכם שכר-הטרחה לא עיגן התחייבות לתשלום עבור הופעות התובע עבור הנתבע, בפני שתי ועדות רפואיות - התביעה התקבלה בחלקה
- 501 2. טענת הגנה, ביחס לשאלת קיומה או היעדרה, של תלות בין הסכם שכר-הטרחה ובין ההסכם, שבין המבקשת לבין מד"א - הבקשה התקבלה
- 503

- 504 3. שכר ראוי בגין טיפול בתביעות נגד המוסד לביטוח לאומי
- 506 4. תביעה לקביעת נכות מעבודה במוסד לביטוח לאומי -היעדר הסכם שכר-טרחה - היכרות מוקדמת
- 507 5. הסכם שכר-הטרחה - כתוב וברור - התביעה התקבלה. התביעה שכנגד נדחתה

שער ב': תעריפי שכר-טרחה בענייני עבודה ותביעות

511 **נזיקין בגין תאונת עבודה**

511 פרק א': מבוא

513 פרק ב': הפסקת ייצוג בבית-דין לעבודה

517 פרק ג': זכאותו של עורך-הדין לתשלום שכר-טרחתו רק מכספים שהתקבלו בפועל

521 **פרק ד': דוגמאות ותקדימים**

- 521 1. זכותו של עורך-דין לשכר-טרחה בעניין שנושאו תביעת פיצויי פיסטורין - מחלוקת אם קבלת הכספים הינה פרי ייצוגו אם לאו
- 521 2. תביעה בגין תאונת עבודה - המשיב נפצע בתאונת עבודה ופנה אל המבקש בבקשה לייצגו, ואכן הוגשה תובענה נזיקית לבית-משפט

525 **שער ג': תביעות ניצולי שואה ושכר-טרחת עורכי-דין**

525 פרק א': הדין

- 525 1. תקנות קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (שיעור שכר-טרחה מקסימלי לתביעות לגביית פקדונות שווייץ), התשכ"ד-1964

527 2. צו נכי רדיפות הנאצים (הגבלת שכר-טרחה), התשכ"א-1961

529 **פרק ב': דוגמאות ותקדימים**

1. הגבלת שכר-הטרחה אשר משלמים ניצולי שואה לעורכי-דין ולגורמים נוספים שאינם עורכי-דין המטפלים בתביעותיהם לקבלת פיצויים

529 2. הנתבעים ביקשו לסלק את התביעה שהוגשה נגדם, לשכר-טרחת עורך-דין - התובע הגביל את תביעתו לסכום שכר-הטרחה הקבוע בצו

531 נכי רדיפת הנאצים - הבקשה נדחתה

3. הקשר שבין פתיחת התיק בחברה, לבין קבלת הרנטה נותק, בעקבות החלטת ממשלה, שהכירה בזכאות הניצולים, ומשכך החברה ובעליה לא היו זכאים לשכר-טרחה - התביעה התקבלה

533

שער ד': פיצויים לנפגעי תאונות דרכים ושכר-טרחת

535 **עורך-דין**

535 **פרק א': הדין**

535 1. סעיף 16 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975

2. כללי לשכת עורכי-הדין (תעריף מקסימלי לשכר-טרחה בטיפול

535 בתביעות לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים), התשל"ז-1977

537 **פרק ב': מהותה של הוראת סעיף 16 לחוק הפלת"ד ותחולתה**

537 1. כללי

540 2. תכליתה של הוראת סעיף 16(א) חוק הפלת"ד

פרק ג': הוראת סעיף 16(א) לחוק הפלת"ד חלה גם על שכר-הטרחה

543 **הנגבה בעבור הטיפול בהליך הערעור**

551	פרק ד': שכר-טרחת עורך-דין כולל מע"מ
561	פרק ה': דוגמאות ותקדימים
561	1. תביעה בגין תאונת דרכים - פיטורי עורך-הדין ותשלום שכר-טרחה
	2. גם אם הסכם הפשרה הושג במאמצים מיוחדים של הנתבע, אין בכך כדי להצדיק חריגה משיעור שכר-הטרחה המותר הקבוע בדין -
563	התביעות התקבלו בחלקן
	3. התובע ייצג את הנתבע, חסוי שנפגע בתאונת-דרכים, שסירב לשלם לו עבור שירותיו, על-אף הסכם שכר-טרחה שנחתם בין הצדדים -
565	התביעה התקבלה
	4. נוסח הסכם שכר-הטרחה שערך הנתבע עם התובע עמד בניגוד
566	לכללי האתיקה והחוק - התביעה התקבלה בחלקה
	5. הנתבע לא החתים את התובע על הסכם שכר-טרחה ולא העביר
568	לתובע את הכסף שנפסק לו - התביעה התקבלה
	6. תביעה בגין תאונת דרכים - הסכם פשרה - בית-המשפט לא שוכנע ברמה הנדרשת, כי התקיימו נסיבות חריגות של עושיק או כפיה מצד
570	הנתבע, שיש בכוחם להביא לביטול הסכם הפשרה - התביעה נדחתה
	7. פלת"ד - הסכם שכר-הטרחה שערכה וניסחה התובעת ועליו חתם
572	הנתבע, אינו תואם את הוראות החוק וכללי לשכת עורכי-הדין
	8. אין לנתבע להלין אלא על עצמו אם בחר לחתום מבלי שהתעמק בכל "רזי" ההסכם, לרבות התנאי המתלה, אשר היו פתוחים וגלויים
574	בפניו ובפני יועצו
	9. המשמעות הלשונית הפשוטה של סעיף 2 להסכם שכר-הטרחה,
578	מלמדת בבירור כי התובע אינו זכאי לאחוזים - התביעה נדחתה

10. הנתבעות הן אלו שבחרו לעבור לעורך-דין אחר תחת טיפולו של
 580 התובע ומכאן שסעיף 7 להסכם חל ועל הנתבעות לשאת בתוצאות
 11. תביעה לתשלום שכר-טרחת עורך-דין לאחר הפסקת הייצוג -
 583 התביעה התקבלה
 12. נוכח התקרה הקבועה בסעיף 16 לחוק ובכללי לשכת עורכי-הדין,
 585 טענת תובע כי נגבה ממנו שכר-טרחה ביתר

שער ה': שכר-טרחת עורך-דין במסגרת הליכי הוצאה

- 589 **לפועל**
 פרק א': שכר-הטרחה עבור ניהול תיק ההוצאה לפועל יהיה 20%,
 כולל מע"מ, מכל סכום שישולם ללקוח, לרבות משכר-טרחה
 589 שנפסק בתיק
 פרק ב': תביעה לשכר-טרחה לסכום קצוב במסגרת ההוצאה לפועל
 591
 פרק ג': פסיקת שכר-טרחה איננה מקימה זכות אוטומטית לעורך-
 595 הדין לקבלת הסכום

שער ו': תביעות נזיקין שונות

- 601 **פרק א': רשלנות רפואית**
 601 1. תביעת ה"הולדה בעוולה"
 602 2. תעריף שכר-טרחה בתביעות רשלנות רפואית - השכר הראוי
 605 **פרק ב': עסקאות מקרקעין**

פתח דבר

באחד המקרים שבהם התייצבתי לחקירה נגדית על חוות-דעת שנתתי בנושא שכר ראוי של עורך-דין, שאל אותי בא-כוח הנתבע, האם נכון הדבר, שנהגתי וכן שאני נוהג להחתים את לקוחותיי על הסכם שכר-טרחה מפורט.

תשובתי היתה, שבעבר כלל לא החתמתי את הלקוחות שלי על הסכמי שכר-טרחה. בשלב זה, התערב בית-המשפט, ותהה: "לא החתמת לקוחות על הסכם שכר-טרחה? אז איך קיבלת את שכר-הטרחה?".

הבהרתי לבית-המשפט, שבעבר היתה לאופציה של הסכמים בעל-פה, מקום של כבוד: "כל מה שהייתי צריך אז, היה לקבוע עם הלקוח מה יהיה שכר-הטרחה, והוא שולם ללא כל בעיות. יתרה-מכך, בחלק גדול מהמקרים המדובר בשכר-טרחה המשולם בהתאם לתוצאות, ועל-כן הוא משתלם בפועל אחרי שנים, ואף-על-פי-כן, לא התעוררו בעיות כלשהן".

השופט, יש לציין, לא הסתיר את תמיהתו, ממה שתיארתי בפניו.

ברור לי בהחלט, על מה ומדוע הביע בית-המשפט את פליאתו. כיום, לצערי הרב, המצב שונה לחלוטין, ממה שתואר לעיל. לא-זו-בלבד שיש חובה להחתים את הלקוח על הסכם ברור ומפורש, אלא שגם לאחר החתמתו, הוא ימצא תירוצים שונים ומשונים, מדוע שלא לעמוד בהתחייבויותיו. המעצב עוד יותר הוא, שיימצאו עורכי-דין שייצגו לקוח שכזה, ויסייעו בידיו, להימלט מחובתו החוזית כלפי עורך-הדין שכה עמל בענייניו של אותו לקוח.

כדי לאזן התמונה, אציין שגם לנו עורכי-הדין יש חלק ונחלה במצב העגום שהתפתח. מתוקף תפקידי כיושב-ראש ועדת שכר-טרחה בלשכת עורכי-הדין, עברו תחת ידי מאות הסכמי שכר-טרחה של עורכי-דין. ההפרזה שבה נוהגים לעיתים עורכי-הדין, בקביעת שכר-טרחתם, היא זו שהובילה לדעתי, למצב שבו לקוחות מסרבים לשלם שכרם של עורכי-דין. די אם אתן כדוגמא מקרים שבהם שכר-הטרחה שנקב עורך-הדין בהסכם שכר-הטרחה, היה למשל של 60% בצירוף מע"מ מכל תוצאה ששיג ללקוח!

בהחלט מותר וצריך לגבות שכר, בגין עמלנו. אך הדבר צריך להיעשות במידה הראויה.

הצורך בכתיבת ספר זה התעורר, לאחר שהתברר לי, שככל שנוקף הזמן כן הולך וגדל מספרן של התביעות שנושאן שכר-טרחה.

בעת האחרונה, מגיעים אלי יותר ויותר תיקים לגישור, שהמחלוקת בהם היא בנושא של שכר-טרחה. עד כדי כך, שנושא זה הפך לאחד מענפי המשפט הדומיננטיים במערכת המשפט: המדובר בתביעות של עורכי-דין נגד לקוחותיהם לשעבר או ההיפך: של לקוחות נגד עורכי-הדין ובעת האחרונה תיקים רבים של עורך-דין נגד חברו למקצוע {מקרים שכאלה תפסו תאוצה, בעיקר לאחר שניתן פסק-הדין ב- רע"א 7204/06 ישראלה ארליך נ' עו"ד יהושע ברטל, תק-על 2012(3), 7364 (2012)}.

לשכת עורכי-הדין מקיימת בימים אלה דיונים, בשאלה כיצד ניתן למנוע הצורך בבירור תביעות בין עורכי-דין באמצעות מערכת בתי-המשפט {ואין צורך להכביר מילים על כך, שברור כי תביעות שכאלה, אינן מביאות כבוד רב למקצוע...}.

נחזור לרישא: הסכמים קצרים, או מפורטים?

אין בידי "פתרון בית-ספר". כל מקרה לגופו. שהרי ממה נפשך? מצד אחד, אם יהיה הסכם מפורט מידי, עלול בית-המשפט, לקבוע שהלקוח לא הבין את המלל הרב שבהסכם. מאידך גיסא, אם יהא ההסכם תמציתי מידי, עלול בית-המשפט לקבוע שחסר בהסכם, ככל שקיים, יפורש כנגד המנסח.

כך או כך, נראה לי שעצתה של אימי ע"ה, לבחור בשביל הביניים, היא הנכונה גם לגבי סוגיית הסכם שכר-הטרחה.

ברצוני להודות לעורך-דין שלומי נרקיס, אשר איפשר את הוצאתו לאור של הספר.

אני תקווה שספר זה, יהא בעזרם של עורכי-הדין, וגם של לקוחותיהם, ושהעיון בו יהיה בעיקרו לתכלית של מניעת מחלוקות, ולא של ריבויין.

אליעזר פני-גיל, עו"ד